

ПОЛИТИКА ЗА ЗАЩИТА НА ДЕЦАТА

“Който спаси един живот, спасява целия свят!”

Май, 2018 г.

Текстовете в политиката са авторство на Г-жа Мирела Лаврик, под ръководството на департамент „Програми и проекти“ на хуманитарната организация „Конкордия – Социални проекти“ - Австрия, с подкрепата на международния екип. Изказваме нашата благодарност към всички деца, родители, доброволци и колеги от всички държави на „Конкордия“, които в качеството си на върешни консултанти допринесоха за реализирането на този документ и споделиха обратна връзка, гледни точки и препоръки!

Съдържание

Предговор от Ула Конрад

1. Въведение	
1.1. За хуманитарната организация КОНКОРДИЯ – Социални проекти - 3	
1.2. Изявление на КОНКОРДИЯ – Социални проекти относно закрилата на детето - 4	
1.3. Как е разработена политиката - 5	
2. Принципи в основата на политиката на КОНКОРДИЯ по Закрила на детето - 5	
3. Целите на Политиката за закрила на детето	6
4. Приложимо законодателство	6
5. Определения	7
6. Превантивни действия	7
6.1. Човешки ресурси.....	8
6.1.1. Персонал	8
6.1.2. Доброволци	8
6.1.3. Членове на Управителния съвет	8
6.1.4. Повишаване на осведомеността, обучение и надзор	8
6.2. Изграждане на проекти и програми, безопасни за деца	9
6.2.1. Оценка на риска	9
6.2.2. Създаване на нови проекти	9
6.2.3. Да се вслушваме в децата	10
6.2.4. Партньори	10
6.3. Медии и комуникации.....	10
6.4. Източници на средства	11
6.5. Посетители	11
6.6. Използване на информационни технологии	11
7. Ответни действия	12
7.1. Докладване и отговор на твърдения за малтретиране на деца	12
7.2. Отчетност, наблюдение и преглед на спазването на Политиката за закрила на детето	12
8. Кодекс за поведение	13
Приложения:	
Приложение1: Определения и разпознаване на признаците на малтретиране	14
Приложение 2: Кодекс на поведение.....	16

С указанията на Политиката за закрила правата на детето, представени тук, Управителният съвет на „КОНКОРДИЯ Социални проекти“ декларира ясен сигнал към децата, младите хора и семействата, които са ни се доверили. А именно - да направим всичко възможно, за да защитим децата от насилие и да приложим, преразгледаме и доразвием най-добрите възможни общи мерки в организацията.

Тези насоки, които са насочени към всички служители, поддръжници и компетентни органи, очертават какви разбирания имаме ние за насилието, какви превантивни стъпки се предприемат за предотвратяване на насилието в организацията, както и кои специфични насоки за действие изискваме, за да обезпечим добро, щастливо и самоопределено детство и израстване в КОНКОРДИЯ

Ние се ангажираме с редовното оценяване на предприетите мерки и системния подход на всички служители на КОНКОРДИЯ в управлението на персонала.

Гордеем се с много аспекти, които са стандарт в организацията от години. Тези указания ясно заявяват това за първи път, но ние също използвахме разработването на насоките, с цел предварително да обсъдим и повдигнем на широко темата.

В този процес децата, подрастващите и семействата, които подкрепяме, както и служителите в различните области в организацията, говореха открито в проведените интервюта.

Също така, тези указания се стремят да се справят с променящите се обстоятелства, които децата изпитват понастоящем в обществената среда - независимо дали става дума за ново законодателство като Общия регламент за защита на данните или реалността на социалните медии, които представляват голямо предизвикателство не само в ежедневната работа с деца, но и в комуникацията с поддръжниците и налагат внимателно преразглеждане и частично преориентиране.

Не на последно място, насоките включват специфичен кодекс на поведение и набор от мерки, при случай на подозрение за насилие срещу деца, когато трябва да се предприемат конкретни стъпки.

Всички хора, работещи в социалните проекти на CONCORDIA, са абсолютно наясно, че защитата на децата, които ни са поверени, е най-голямото добро в ежедневните предизвикателства на нашата работа във всички области и се нуждае от моменти на критично отношение и смели стъпки отново и отново в ежедневния живот. Благодарим на всички поддръжници на CONCORDIA, че ни подкрепят и зачитат нашата позиция.

Ула Конрад

1. Въведение

Насилието срещу деца е международен феномен и се случва в различни среди и/или общества. Децата от всички възрасти са изложени на риск, или са свидетели на насилствена дисциплина, домашно насилие, тормоз в училище, сексуално или икономическо насилие. Това може да се случи у дома, в училищата, в местата за грижи, по улиците, и при пътувания. Насилниците могат да бъдат родителите и/или други членове на семейството, приемни родители и/или други лица, които се грижат за деца, учители, медицински персонал и/или други деца. Някои деца са особено уязвими поради пол, раса, етнически произход, увреждане, сексуална ориентация, религиозни вярвания и/или социален статус. През повечето време насилието срещу деца може да бъде предотвратено.

1.1. За хуманитарната организация КОНКОРДИЯ – Социални проекти [CONCORDIA – Social Projects]

Хуманитарна организация КОНКОРДИЯ Социални проекти (наричана по-нататък КОНКОРДИЯ) е неправителствена и нестопанска организация, с присъствие в Австрия, Румъния, Република Молдова, България и Германия, където националните организации развиват социални и образователни услуги в полза на деца, младежи, техните семейства и общности. Центровете за дневни грижи и работата с общността са услуги, организирани за предотвратяване на отделянето на деца от техните семейства. Грижи от семеен тип са предвидени за онези деца и млади хора, които поради различни психо-социални причини, са отделени от семействата си. Професионални центрове и центрове за развитие на житейски умения са услуги за тийнейджъри и младежи, насочени към образователния компонент.

Мисия

КОНКОРДИЯ е международна, независима организация за помощ, посветена на подпомагането на деца, младежи и семейства в нужда.

КОНКОРДИЯ помага бързо и непосредствено на място. Ние отиваме там, където има най-голяма нужда.

КОНКОРДИЯ дава възможност на децата да се радват на щастливо и здраво детство. Ние се съсредоточаваме върху изграждането на стабилни връзки и укрепване на семействата.

КОНКОРДИЯ придружава децата и юношите по пътя им към самоопределен живот. Ние предоставяме възможности чрез образование и професионално обучение.

КОНКОРДИЯ се ръководи от международните конвенции за правата на детето и правата на човека.

Ние допринасяме за създаването на отворено, солидно обединено общество.

Визия

Ние отиваме там, където нуждата е най-голяма. И където другите не ходят.

Търсим индивидуални решения за деца, юноши и техните семейства. И никога не се отказваме от никого.

Ние се ориентираме към хуманното виждане и християнските ценности. И сме отворени за други култури и религии.

Ние търсим нови начини. И действаме устойчиво и отговорно.

Ние работим професионално. И използваме сърцето и ума си.

Ние градим, благодарение на компетентни сътрудници, доброволци и приятели. И се надяваме на огромната сърцатост.

1.2. Изявление на КОНКОРДИЯ относно закрилата на детето

КОНКОРДИЯ дава възможност на децата да се радват на щастливо и здраво детство. Нейната работа се придържа към **Конвенцията на ООН за правата на детето (КПД)**. Всички организации на КОНКОРДИЯ подкрепят и споделят общия ангажимент за защита на децата от всички форми на физическо или психическо

насилие, нараняване или злоупотреба, пренебрегване, малтретиране или експлоатация, включително сексуално насилие. Работата на КОНКОРДИЯ има за цел да защитава всички права на детето, както е предвидено в Конвенцията на ООН за правата на детето, както и в националното законодателство относно насърчаването и зачитането на правата на децата в страните, в които тя развива услугите си. При всички действия КОНКОРДИЯ се ангажира да защитава децата и да докладва и отговаря за предполагаемо насилие, като предприема всички мерки, предвидени във вътрешно националните политики и процедури, независимо от източника на сезиране и предполагаемия извършител.

Чрез разработването и прилагането на политиката за закрила на детето, КОНКОРДИЯ заявява, че всяка форма на насилие срещу деца е неприемлива и предприема всякакви мерки срещу това!

1.3. Как е разработена политиката

Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ е разработена чрез процес „отдолу-нагоре“ и многобройни консултации с деца, млади хора, сътрудници, ръководен персонал, доброволци и партньори, тъй като се вземат предвид техните предложения, вярвания, чувства и опит. Политиката се основава на нашата мисия, ценности, подходи, услуги или организационни особености, като по този начин тя се приема от всички служители, доброволци, членове на борда, дарители, посетители, както и от децата и младите хора в организацията. Политиката е разработена така, че да гарантира най-високите стандарти за професионално поведение и лична практика, така че да не се поражда вреда за децата и младите хора при участието им в дейности, проекти и програми в рамките на организацията.

2. Принципи, които са в основата на нашата Политика за закрила на детето

***Защитата на децата** е отговорност, при която организациите трябва да гарантират, че техните служители, проекти и програми не нанасят вреда на децата, а именно, че не излагат децата на риск от вреди и злоупотреби и че всички притеснения на организацията относно безопасността на децата в рамките на общностите, в които тя работи се съобщават на съответните органи.*

„Да не вредим“ е принцип, който се използва в хуманитарния сектор, но може да се приложи и в областта на развитието. Той се отнася до отговорността на организациите да сведат до минимум вредата, която могат да причинят по невнимание в резултат на организационната си дейност.¹

Следващите принципи са в основата на тази политика:

- Взима се предвид най-добрият интерес и благополучие на всички деца и млади хора, които участват в нашите дейности, проекти и програми, и това да имат равни права на защита от всякаква форма на насилие;
- Всички деца и младежи да знаят своите права и отговорности;
- Гласовете на всички деца и млади хора да се чуват и техните мнения да са от първостепенно значение за решенията, които ги засягат;
- Ценят се и се уважават всички деца в контекста на собствената им култура, религия и етническа принадлежност;
- Работи се за децата въз основа на партньорства с власти, училища, детски градини и други неправителствени организации по доверен и прозрачен начин, затова от всички тези партньори очакваме да следват подхода „да не вредим на децата“.

¹Коалиция за защита на децата [Keeping Children Safe Coalition] 3 – www.keepingchildrensafe.org.uk

3. Целите на Политиката за закрила на детето

КОНКОРДИЯ работи с уязвими деца и млади хора, а най-добрият интерес на детето е основната отправна точка във всички нейни дейности и взети решения. Услугите, които тя предоставя на децата в националните организации, се признават съгласно националните правни разпоредби и са **услуги с жилищен компонент** за деца, които за по-дълъг или по-кратък период от време не могат да живеят с родителите или близките си, а **дневните услуги** са насочени към подпомагане на нуждаещи се семейства и предотвратяване отделянето на децата.

Целите на политиката са:

- *Наличието на персонал и доброволци, обучени и информирани относно етичното поведение спрямо децата, предотвратяване нарушаването на правата на децата, възможност за идентифициране на признаците на злоупотреба с деца и тяхното докладване;*
- *Ангажиране на всички лица, които сътрудничат с КОНКОРДИЯ в качеството си на членове на Управителния съвет, консултанти, изпълнители, партньори, спонсори и дарители, гости и посетители, журналисти, аниматори или придружаващи лица в дейностите, които извършват с и за децата, независимо дали това са събития, срещи, проекти, дейности за набиране на средства, посещения, развлекателни дейности, пътувания и лагери, да зачитат правата на децата и осигуряват безопасно и надеждно пространство за тях;*
- *Информирание на децата за техните права и за адекватното поведение на другите – възрастни, или връстници – към тях, както и възпитанието им в уважение към персонала, доброволците и връстниците им;*
- *Поддържане на добра репутация като организация, поради ангажимента си за справяне с малтретирането на деца, като гаранция за донорите, партньорите и широката общественост за качеството, ефективността и отчетността на своята работа.*

Политиката за закрила на детето допълва всички политики и процедури в нашата организация.

4. Приложимо законодателство

Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ се основава на следните конвенции, насоки и закони:

- Конвенция на ООН за правата на детето от 1989 г.²,
- Стандартите за закрила на детето, дефинирани от „Коалицията за Защита на децата“ през 2014 г.,
- Изявление на ООН за премахване на сексуалното насилие и експлоатацията от 2017 г.,
- Насоките на ООН за алтернативната грижа за децата от 2010 г.,
- Европейска комисия, Европейска програма за миграцията от 2015 г.
- Конвенцията на Съвета на Европа за защита на децата от сексуална експлоатация и сексуално насилие, позната още като „Конвенцията от Ланзароте“ от 2007 г.
- Националните законодателства в областта на правата на детето в Австрия, Румъния, Република Молдова и България

²Датата на подписване от Австрия, Германия и Румъния е 26 януари 1990 г.; България я подписва на 31 май 1990, а Република Молдова я ратифицира на 26 януари 1993.

5. Определения

Определението за „дете“ в Политиката за закрила на детето е това, съдържащо се в член 1 от Конвенцията на ООН за правата на детето: „всяко човешко същество на възраст под 18 години, освен ако съгласно приложимото към детето законодателство пълнолетие се достига по-рано.“ Независимо от това, настоящата политика е приложима за младежи на възраст над 18 години, които все още се възползват от мярката за настаняване съгласно националното законодателство за насърчаване и защита на правата на децата.

Определението за „**Насилие над деца**“ е дадено в член 19 от Конвенцията на ООН за правата на детето: „всички форми на физическо или психическо насилие, нараняване и злоупотреба, пренебрегване или небрежност (неглижиране), злоупотреба или експлоатация, включително сексуално насилие“. Определението в Световния доклад за насилието и здравето (2002 г.) е: „умишленото използване на физическа сила или власт, като заплахата или действително, върху дете от страна на лице или група, което предизвиква или е с голяма вероятност би довело до действително или потенциално увреждане на здравето, оцеляването, развитието или достойнството на детето.“ В нашата политика, под **насилие над деца** разбираме всички форми на физическа и психологическа (умствена и емоционална) вреда на децата, сексуално насилие, пренебрегване, тормоз, икономическа експлоатация / експлоатация чрез труд, сексуална експлоатация, отвлечане и/или изчезване, рисковата миграция, трафик, интернет насилие, детска порнография, които биха могли да се случат в: семейство, училище, здравна система, специализирана система за закрила на децата (приемна грижа, семейни домове, центрове за настаняване), други услуги като дневни грижи, чрез интернет, в средствата за масова информация, при развлекателни дейности, екскурзии или лагери. Това включва насилие, извършено срещу деца от възрастни (родители и обгрижващ персонал), както и насилие, извършено от деца срещу деца. Освен това, то включва деца, които са свидетели на насилие във всички медии, изброени по-горе. **Насилствената дисциплина у дома (в семейството или алтернативни форми на грижа) е най-честата форма на насилие**, преживяно от децата. Докато обучават децата, много от полагащите грижи за тях разчитат на използването на физически и психологически методи за насилие, за да наказват нежеланото поведение и да насърчават желаното. Полагащите грижи не използват непременно този вид дисциплина с умишленото намерение да причинят вреда или нараняване на детето. По-скоро, понякога това се дължи на гняв и разочарование, липса на разбиране за вредата, която може да причини, или ограничена запознатост с методите за възпитание без насилие.

Закрила на детето е защитата на децата от насилие, експлоатация, злоупотреба и пренебрегване, както е посочено в член 19 от Конвенцията на ООН за правата на детето, в която се подчертава, че държавите-участнички трябва да разполагат с подходящи закони за забрана на насилието и да прилагат административни, социални и образователни мерки за закрила на децата. В настоящия контекст, терминът означава задължение на организацията и нейните служители, сътрудници и доброволци при тяхната грижа да защитават децата от преднамерена и неволна вреда.

Подобен термин е **Защитата на детето**, особено използвана в Обединеното кралство и Ирландия, за да обозначи мерки за защита на децата да живеят без злоупотреби, вреди и пренебрежение.

6. Превантивни действия

КОНКОРДИЯ се ангажира да създаде безопасна среда за децата, да постигне тяхното благополучие и техния най-добър интерес. Информираността и предотвратяването на рисковете ще бъдат част от нашата обичайна работа във всички наши дейности, на всички нива. Това, наред с процедурите за изпълнение, ще бъде стриктно прилагано сред служителите, партньорите и децата, като по този начин поддържането на детската безопасност ще бъде част от нашата организационна култура. Специално внимание ще бъде обърнато на ситуации на тормоз или друг вид злоупотреби, които могат да се случат от едно дете към друго; подобни ситуации ще бъдат разследвани по по-деликатен начин, подкрепяйки както детето-жертва, така и детето-насилник.

6.1. Човешки ресурси

Политиката за закрила на детето се прилага за всички служители, членове на Съвета, доброволци и сътрудници, експерти за краткосрочен или непълнен работен ден, като всички тези категории са силно свързани с организацията в качеството им на служители, представители на главния орган за вземане на решения, с доброволчески или граждански договори, или договори за услуги.

6.1.1. Персонал

В рамките на политиките в областта на човешките ресурси ще бъдат въведени конкретни мерки за прилагане на принципите на Политиката за закрила на детето. В тази връзка, още от етапа на набиране на персонал, ще популяризираме и ще обявим нулевата търпимост на КОНКОРДИЯ към злоупотребата с деца, като посочим тази организационна среда в обявлението за свободни места. Всяка длъжностна характеристика ще включва забраната за злоупотреба с деца и като приложение ще включва Кодекса за поведение. Освен това, ще бъдат включени показатели за ефективност, които да отразяват начина, по който се следва политиката за закрила на детето и процедурите, прилагани от съответния персонал. Новите служители, както и сътрудниците, работещи на базата на граждански договори или договори за услуги, ще имат специална сесия в рамките на своя период на сътрудничество, посветена на Политиката за закрила на детето и нейните процедури. За настоящите служители и сътрудници ще се организира специална сесия за информация и обучение за въвеждане на Декларацията за закрила на детето и Кодекса за поведение на КОНКОРДИЯ. За оценката на резултатите от работата ще бъдат определени индикатори за измерване на нивото на изпълнение на политиката според длъжностните отговорности при редовна работа. Всяко нарушение на Кодекса за поведение или всяко поведение, което е в противоречие с действащата политика, ще бъде разследвано и ще бъдат предприети мерки в съответствие с политиката за човешките ресурси, Правилника за вътрешния ред и националното законодателство и би могло да доведе до санкции и прекратяване на работни взаимоотношения.

Във всяка национална организация ще бъде назначена Национална точка за контакт по закрила на детето (отговорник по закрила правата на потребителите) (NFPCP) от съществуващите служители; той/тя ще е лицето за контакт по всички въпроси, свързани с нарушаването на правата на детето в организацията. Когато отговорникът не е достъпен, тъй като се намира на друго място, а децата/потребителите искат да разговарят с някого лично, те ще изберат „Лице за доверие“ от служителите, намиращи се наблизо, с което те могат да говорят в случай, че се чувстват несигурни в определена ситуация, или в присъствието на определено лице. Лицето за доверие ще комуникира с отговорника (NFPCP) относно евентуалните обвинения в злоупотреба и ще бъдат взети решения за започване на вътрешни разследвания.

6.1.2. Доброволци

КОНКОРДИЯ притежава насоки за подбор на доброволци, включително свидетелства за съдимост и медицински досиета и справки от предишни доброволчески организации/ работодатели или от преподаватели. Доброволците ще подписват Кодекса за поведение и Политиката за закрила на детето. През първите шест седмици на доброволни задачи, те ще преминат интензивна програма за присъединяване, включваща обучителни сесии по теми като роли, отговорности и ограничения на доброволците, нуждите на децата, признаване на признаците на злоупотреба и познаване на механизма за докладване. Прекратяването на заданията може да бъде решено по всяко време преди прекратяване на договора за доброволческа дейност, ако доброволците се провалят в съответствие с Кодекса за поведение и настоящата политика.

6.1.3. Членове на Съвета

Членовете на Управителния Съвет се ангажират с Политиката за закрила на детето и с Кодекса за поведение и ще носят пълната отговорност да наблюдават и гарантират изпълнението на политиката в рамките на националните организации. Веднъж годишно Съветът ще получи доклад за закрила на детето, изготвен от националното ръководство с подкрепата на отговорника по защита правата на потребителите (NFPCP) и след това ще бъде разработен следващият годишен план относно мерките за прилагане на политиката за закрила на детето.

6.1.4. Повишаване на осведомеността, обучение и надзор

За да бъде ефективно приложена, Политиката за закрила на детето трябва да бъде разбрана точно от всички, за които тя се прилага. Политиката ще бъде преведена на езиците на националните организации. Обучението и надзорът са от съществено значение за прилагането на Политиката за закрила на детето и нейните допълнителни процедури. Всички нови служители, сътрудници, които имат граждански договор или договор за услуги, краткосрочни експерти или експерти на непълнен работен ден, доброволци и членове на Съвета, ще получат в рамките на първата седмица от дейността си въвеждане в Политиката за закрила на детето. През първите три месеца от началото на дейността им в организацията ще бъде организирано задълбочено обучение, съобразено с ролите и отговорностите на новите служители/доброволци/експерти/ сътрудници към децата.

За текущите служители/доброволци/експерти/сътрудници ще се проведе анализ на обучението с цел да се разберат и идентифицират изискванията за обучение на служителите, които да им позволят да изпълняват и прилагат разпоредбите на ПЗД и процедурите по прилагането ѝ. След това ще бъде разработена задълбочена учебна програма, съобразена с установените нужди от обучение. Важно е всеки да знае ролите, отговорностите и механизмите за докладване и отговор на твърденията за насилие над деца.

За всички служители ще се организират годишни обучения и информационни сесии по защита на децата, включително системи за повишаване на осведомеността и докладването. Освен това, персоналът със специални отговорности, свързани с децата, ще продължи да се възползва от програмата за надзор, където се представят разнообразни казуси и се обсъждат и определят решения или подходи.

С подкрепата на деца и младежи ще бъде разработена подходяща за децата версия и ще се организират периодични информационни сесии с тях, съобразно тяхното ниво на разбиране.

Във всички партньорства на организацията, включващи общуване с деца, политиката ще бъде посочвана, за да се подчертае нулевата търпимост на организацията към насилието. КОНКОРДИЯ иска да гарантира на служителите, на организацията и нейните партньори и на обществото като цяло, че всички, свързани с организацията, трябва да разбират злоупотребата с деца и всички последствия, свързани с умственото и физическото развитие на децата.

6.2. Изграждане на проекти и програми за защита на децата

6.2.1. Оценка на риска

КОНКОРДИЯ се ангажира да планира, проектира и доставя проекти и програми за защита на децата. При планирането на нови проекти, заедно с оценките на потребностите на бенефициентите и общностите се извършват и оценки на риска, за да се установят рисковете за децата. Като следваща стъпка са определени действия за намаляване на риска, за да се вземе окончателно решение за създаването на новата услуга. Оценките на риска, обаче, ще се извършват периодично при текущите услуги в рамките на периодичния процес на оценка на услугите, така че въз основа на констатациите да се направят необходимите корекции. Освен това, преди всякакъв вид дейност, която има определен потенциал за опасност, които могат да навредят на децата, например пътувания или лагери, се извършва оценка на риска. Ако рискът е твърде висок и не може да бъде намален, тогава всеки проект или дейност няма да бъде изпълняван по-нататък. Решението след това се взема от ръководството на организацията.

6.2.2. Създаване на нови проекти

Когато се създават проекти, трябва да се включат всички заинтересовани страни: деца, семейства, общности, местни власти и други органи за вземане на решения. Националните стандарти за социални услуги следва да бъдат спазвани, когато те съществуват и са правно обвързани. Ясни критерии за избор на бенефициенти за ситуации, при които типът услуги е много необходим за по-голям брой деца или семейства, след което се определя максималния капацитет на проекта. Постига се липса на дискриминация поради етническа принадлежност, религия, пол и др. при определянето на критериите за избор на бенефициенти. На всички бенефициенти, по начин, съобразен с тяхната способност за разбиране, ще бъдат представени услугите, които те ще получат, както и задълженията им, и ще бъде подписан договор за услуги съгласно законовите разпоредби във всяка страна. Следва да бъде взето писменото съгласие на родител или настойник, както и на детето, веднага след решението за начало на нови проекти или дейности. Освен това, и детето, и неговият

родител/настойник/законен представител ще бъдат информирани за това как могат да докладват за нарушения на правата на детето и възможните последици от такива действия (телефонен номер и адрес на организацията, както и името на лицето, отговорно за получаване на информация за всеки случай на нарушаване на правата на детето и т.н.).

6.2.3. Да се вслушваме в децата

Постоянното получаване на пряк принос от деца и млади хора е още един аспект, който прави нашите проекти и програми по-ефективни и отговарящи на техните потребности. Децата и младите хора се организират в детски съвети (или, например, в КОНКОРДИЯ – Румъния това се нарича Детски парламент). Очакваме от нашия персонал да наблюдава децата и да обсъжда с тях в случай, че те се страхуват да говорят за тормоз или дискриминация, които се случват с тях или с техните връстници в училището или в квартала им.

6.2.4. Партньори

При избора на партньорите за нашите проекти, проверяваме дали има някакво неправомерно поведение в предишните им дейности, дали имат добра репутация, етичен кодекс за своите служители или собствена политика за закрила на детето, ако случаят е такъв. Въпреки това, във всички споразумения за партньорство или договори за услуги ще бъдат включени етични аспекти и задължения по отношение на защитата на децата. Ако обхватът на партньорствата или договорените услуги включва и пряк контакт с деца, политиката за закрила на детето и Кодекса за поведение следва да бъдат поети и подписани преди започване на дейностите. Ако има някакви твърдения за инцидент или нарушение на правата на детето по време на партньорството или изпълнението на договорите за услуги, тогава се прави разследване и незабавно се взема решение за прекратяване на това сътрудничество.

6.3. Медии и комуникации

Чрез настоящата Политика за закрила на детето, както и чрез политиката си за комуникацията и набирането на средства и Кодекса за поведение, КОНКОРДИЯ се ангажира, да извършва всички комуникации по начин безопасен за своите деца, ползващи се от предоставените услуги. Във всички дейности на организацията по комуникация и набиране на средства ние защитаваме личния образ, неприкосновеността на живота и достойнството на детето. За всички деца, които се обгрижват или се възползват от услугата в нашата организация, трябва да бъде взето разрешение в писмен вид от родители/законни представители за правене на снимки (снимки или видеоклипове) с тях, като за предпочитане е това да става преди всеки кадър или събитие, и те трябва предварително да бъдат информирани за обекта и за целта на кадъра. Всички снимки, направени на деца за организационни цели трябва да бъдат прилични, децата да са в прилични пози, носещи адекватно облекло и, доколкото ситуацията позволява, да не показват крайно страдание на децата. Истинското име на детето не трябва да се разкрива в никакви външни доклади. За целите на комуникацията и привличането на средства е за предпочитане да се използват снимки с деца от фото-банката, за да се избегне качването в интернет и социалните медии на реалните образи на децата, особено когато комуникационният материал съдържа чувствителна информация за детето. Във всеки случай, в който участват журналисти, те ще бъдат информирани за очакванията на КОНКОРДИЯ по отношение на снимките на децата и ще бъдат помолени да представят на лицето за контакт от организацията получения материал, за да бъде той одобрен относно начина на неговото използване.

Историята на децата, използвани за доклади, комуникации или материали за набиране на средства, трябва да показват не само проблемите, с които те са се сблъскали, но и силните страни и мрежите за подкрепа, които те са открили или могат да намерят за преодоляване на тези проблеми. Не искаме децата да рекламират определена марка на компания в замяна на дарение, например те да бъдат снимани, носещи шапки с фирмена марка. Децата могат да правят снимки, по собствена инициатива, като носят дрехи с лого на фирми, но това не е свързано с никакви очаквания за получаване на дарения.

КОНКОРДИЯ забранява на служителите, членовете на борда, доброволците, посетителите и други лица, които влизат в контакт с нашите деца, да публикуват в социални медии или други канали неофициални снимки или клипове на деца, които са срещнали в организацията; те могат да харесат или да споделят официални

публикации на организацията. Груповите снимки от различни художествени събития могат да бъдат изключения. „Маркиране“ на деца, показани в снимки или видеоклипове, не е разрешено. Младите хора също ще бъдат обучени да не споделят официални публикации на КОНКОРДИЯ и да не се маркират на снимките.

Служителите не трябва да бъдат приятели чрез личните си профили в социалните медии с младите хора, с които работят, освен ако връзката не се счита за необходима и въпросните профили на служителите са превърнати в професионални, където няма да се публикуват лични данни и снимки. „Приятелството“ в социалните медии трябва да се използва като възможност за повишаване на осведомеността относно социалните заплахи и образованието на младите хора за безопасно използване на социалните медии.

6.4. Източници на средства

Източниците на финансиране на КОНКОРДИЯ се изследват за съответствие с нашите ценности и общи интереси. Ние търсим финансова подкрепа от компании или големи донори, чийто образ, поведение или продукти не са вредни за децата, семействата или общностите. Следователно, ние не приемаме и не търсим финансова подкрепа от компании, произвеждащи или разпространяващи продукти за масово унищожение, продукти, причиняващи увреждания на здравето или на околната среда (тютюнева промишленост, спиртни напитки, оръжейна промишленост, порнографска индустрия), или участващи в скандали, свързани с експлоатация на детски труд, корупция, политика и пране на пари³. КОНКОРДИЯ не може да бъде отговорна за получаването на дарения от фирми или фондации на компании, които имат скрити дейности, които не могат да бъдат намерени в резултат на редовния преглед на публични източници. При чувствителни ситуации, Съветът ще вземе решение относно действията, които трябва да бъдат предприети в случай на разкриване от публични източници на такива етични нарушения в дейността.

6.5. Посетители

За предпочитане е посещенията да се планират предварително, като се вземе предвид графикът на децата. Също така списъкът, съдържащ имената, функциите и фирмите за посетителите, би трябвало да бъде изпратен предварително на вниманието на отговорното лице, независимо дали е координатор на проекта, служител на ЧР или изпълнителен директор. Посетителите трябва предварително да бъдат информирани за дейностите, които се извършват с и за децата по проекта, който ще бъде посетен. По време на цялото си посещение на проекта един или няколко отговорни служители, в зависимост от това дали е едно лице или група, ще придружават посетителите. От посетителите се очаква да: спазват датата и часа на планираното посещение, да уважават напътствията на отговорния за посещението служител от организацията, да третират децата и/или техните семейства с уважение и достойнство, да не обменят информация за контакт или да общуват с деца извън проекта, да не показват предпочитания към определено дете, да не правят снимки или клипове на отделно дете без разрешение на семейството или организацията, да не използват неподходящ език или поведение пред децата, да не поставят етикети на децата, да не ги обиждат или да изказват дискриминационни позиции спрямо тях. Освен това, посетителите не трябва да влизат в личните помещения (бани, спални) на децата, без първо да поискат разрешение от тях.

6.6. Използване на информационни технологии

КОНКОРДИЯ прилага информационните технологии и се държи онлайн според нашите ценности и закона. В това отношение ще предоставим насоки на персонала и доброволците, както и на децата, за да използваме подходящо информационните технологии, включително социалните медии. Ще бъдат инсталирани филтри и блокиращ софтуер, за да се гарантира, че неподходящи/обидни сайтове, като тези с порнографско или насилствено съдържание, не могат да бъдат изтеглени през интернет връзката на организацията, както от служители/доброволци, така и от децата. Ще бъдат разследвани нарушения на филтрирането, незаконното използване, изтеглянето или създаването на неприлични образи на деца, кибернетичен тормоз или използването на информационните технологии за злоупотреба с деца, и ще бъдат предприети мерки срещу персонала или доброволците, които са направили това.

³Виж „CONCORDIA strategy for business cooperation“ /КОНКОРДИЯ – стратегия за работно сътрудничество/ - Щутгарт, 28 декември 2017

Информационните технологии са много важни за образованието и развитието на децата и ние ги подкрепяме с терминали и интернет връзка. В същото време, трябва да предпазваме децата, когато са онлайн. По тази причина ги информираме за рисковете, които съществуват в интернет, също и по отношение на това, което е законно или не, и изискваме от тях да докладват за неподходяща онлайн комуникация.

7. Ответни действия

7.1. Докладване и отговор на твърдения за малтретиране на деца

КОНКОРДИЯ проверява твърденията за злоупотреба с деца, насочвайки се най-вече към най-добрия интерес на детето и психологическото му и физическо благополучие, независимо дали става въпрос за дете от специализираната грижа или от услугите за дневни грижи. Всеки възрастен от нашата организация, който е свидетел на злоупотреба с дете или признава признаци на злоупотреба с деца, трябва да докладва за това на националния отговорник по защита правата на децата (NFPCP). Всяко твърдение за злоупотреба с деца се разследва вътрешно, а органите по защита на детето и правоприлагащите органи се известяват незабавно в случай на очевидна, доказана злоупотреба с дете. Първата мярка е да се гарантира безопасността на детето-жертва и незабавно да се осигури необходимата психологическа и медицинска помощ.

Никакви репресивни или наказателни действия няма и не могат да бъдат предприети срещу който и да е добросъвестно проявил загриженост за закрила на детето.

7.2. Отчетност, наблюдение и преглед на спазването на Политиката за закрила на детето

КОНКОРДИЯ е задължена пред децата в нужда, на които оказва подкрепа чрез своите различни социални и образователни програми, пред семействата, изложени на риск от изоставяне на техните деца поради крайна бедност и свързаните с тях причини, пред общностите, в които тя присъства, за да подкрепи предоставяне на услуги на техните жители, изправени пред трудности, и пред нашите привърженици. В тази връзка, ще наблюдаваме прилагането на правата на децата в нашите услуги или проекти, както за предотвратяване на нарушаването на техните права, така и за незабавна намеса и възстановяване на нормалната ситуация за децата според нашата политика, национални и международни правила и законодателство.

Националните и международните директори са отговорни за определянето на добрите практики и за прилагането на Политиката за закрила на детето в областите на тяхната организационна отговорност. Веднъж годишно, изпълнителните директори представят на Съвета доклад за състоянието на закрилата на детето в националната организация, броя на сигналите за злоупотреба, броя на пострадалите деца, какъв вид злоупотреба се разкрива, колко от обвиненията са потвърдени и какви са били решенията за възстановяване на благополучието на децата, и как са били санкционирани извършителите.

На годишна база се извършва самооценка на мерките по прилагането на политиката в областта на закрила на детето на ниво всеки проект, следвайки даден шаблон, в съответствие със спазване на стандартите за безопасност на децата. В резултат на това е разработен годишен национален план за действие за отстраняване на всякакви пропуски, установени при прилагането на политиката или стратегии за смекчаване на установените рискове. Процесът на провеждане на самооценката и изготвянето на националния годишен план ще бъде координиран от Отговорника по защита правата на децата (NFPCP). Планът се одобрява от изпълнителния директор (за програмите) и се представя на съвета на съвещанието по планирането на бюджета.

Политиката за закрила на детето ще бъде преразглеждана на всеки три до пет години, или когато промени на ниво национални правни рамки оказват влияние върху разпоредбите на политиката и преразгледаната версия ще бъде одобрена от съвета. Прегледите отчитат извлечените поуки и предложения от деца, персонал, сътрудници, доброволци, партньори, които участват в дейностите ни с и за децата. Процесът на

преглед се инициира и координира от NFPCP и включва персонала по програмите, комуникацията и набирането на средства от всички национални организации.

8. Кодекс на поведение

Националните организации на КОНКОРДИЯ имат етичен кодекс за предоставяне на услуги за деца, както се изисква от закона (изпълнение на стандартите за качество на социалните услуги, предоставяни на деца, професионални етични кодекси за психолози и социални работници, разпоредби на законодателството за предотвратяване и борба с домашното насилие или други видове злоупотреба с деца). Независимо от това, ще бъде разработен пълен Кодекс за поведение, който ще отразява политиката за закрила на детето, за да предостави насоки относно адекватното и желано поведение на служителите към децата. Ще бъдат разработени варианти за доброволци, сътрудници и посетители.

Обхватът на Кодекса за поведение следва да повиши осведомеността на членовете на персонала и на всички останали сътрудници, а не да ги наказва или санкционира. Всяко лице, което е доказано в нарушение на Политиката за закрила на детето и Кодекса за поведение, ще бъде разпитано (дисциплинарно, ако е служител) и съгласно констатациите ще се прилагат разпоредбите на трудовото и гражданското законодателство и на Правилника за вътрешния ред, санкции или прекратяване на трудовите договори, или договорите за услуги. При тежък случай, когато злоупотребата с дете е очевидна и няма съмнение относно извършителя, ние незабавно ще известим правоприлагащите органи да предприемат съответните законови мерки съгласно наказателното право. Ще бъдат разработени и набор от насоки, които да подчертаят желаното поведение на децата по отношение на другите деца.

Кодексът за поведение⁴ ще бъде преведен и отпечатан и всеки служител, членовете на съвета, доброволци и сътрудници ще го прочетат и ще го подпишат, за да се ангажират с неговото съдържание. Ако е необходима помощ, за да се разбере част от съдържанието, NFPCP ще осигури необходимата такава. Кодексът за поведение е предназначен също и да защитава служителите и другите възрастни, които са ангажирани или са в контакт с КОНКОРДИЯ, от злоумишлени твърдения за неподходящо поведение спрямо деца. Кодексът на поведение ще бъде публикуван и на интернет страниците на националните организации, за да бъде видим за всеки нов потенциален служител, партньор или доброволец.

Декларация за ангажираност към Политиката за закрила на детето на КОНКОРДИЯ

Аз, _____, прочетох и разбрах стандартите и насоките, очертани в тази Политика за закрила на детето.

Съгласен съм с принципите, съдържащи се в нея, и приемам важността на прилагането и популяризирането на политиките и практиките за закрила на детето, съдържащи се в този документ, в качеството ми на служител/доброволец/сътрудник/член на съвета/партньор/доставчик на услуги⁵ по време на работата или сътрудничеството ми с КОНКОРДИЯ.

_____ (Име)
 _____ (Длъжност/роля)
 _____ (Подпис)
 _____ (Дата)

⁴Най-важните очаквани или нежелани норми на поведение относно аспектите на защита на детето, които ще бъдат включени в Кодекса на поведение са изброени в Приложение 2.

⁵Моля, оградете приложимия вариант

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: Определения и разпознаване на признаците на малтретиране

„Физическо насилие“ е съзнателно причиняване на физическо увреждане на детето от лице, което е в положение на отговорност, власт или доверие. Това може да включва удар с юмрук, шамар, ритане, хапане, изгаряне, попарване, разтърсване, хвърляне или побой с предмети като колани, камшици или пръчки. Също така включва отравяне, даване на алкохол на деца или незаконни наркотици, давене или задушаване. Физическите увреждания могат да бъдат причинени и когато родител или попечител изфабрикува симптоми на заболяване при дете.

„Психологическо насилие“ включва както емоционално, така и психическо насилие, докато емоционалното насилие оказва влияние върху емоционалното развитие, а умственото насилие засяга интелектуалното развитие. **Емоционалното насилие** е, когато повтарящите се словесни заплахи, критика, подигравки, викове, липса на любов и обич предизвикват сериозен неблагоприятен ефект върху емоционалното развитие на детето. Това включва натрапване на децата, че са безполезни, необичани, неподходящи или ценни само дотолкова, доколкото отговарят на нуждите на друго лице. Емоционалното насилие може да включва недаването на възможност на децата да изразят мнението си, умишленото им заглушаване, или подигравка с това, което казват или как те комуникират. Възможно е да се налагат неподходящи очаквания върху детето, свръх-защита и ограничаване на откривателството и ученето, или да се попречи на детето да участва в нормалното социално взаимодействие. Това може да включва виждане, или чуване на насилие над друго лице. Това може да включва сериозен тормоз (включително кибер-тормоз), карещ децата често да се чувстват уплашени или в опасност, или експлоатацията или корупцията на деца. Някои нива на емоционално насилие се включват във всички видове злоупотреба с деца или могат да се проявят отделно. **Умствената злоупотреба** е форма на насилие, засягаща ума, често оставяйки у жертвата чувство за безполезност и липса на власт. Умствената злоупотреба определя трудностите при придобиването на основни умения, специфични дефицити при четенето, езиците и математиката, които засягат интелигентността, паметта, разпознаването, възприятието, вниманието, въображението и моралното развитие.

„Сексуално насилие“ включва принуждаване или съблазняване на дете или млад човек, незрял от гледна точка на психо-сексуалното развитие, да участва в сексуални действия, включително проституция, независимо от това дали детето е наясно или не с това, което се случва. Дейностите могат да включват физически контакт, включващ както проникващи (т.е. изнасилване), така и непроникващи действия (целуване, допир). Те могат да включват и дейности без контакти, като включване на деца в гледането или производството на порнографски материали или гледане на сексуални действия или слушане на реч със сексуално значение, или насърчаване на децата да се държат по сексуално неподходящ начин. Извършителят може да бъде по-голямо, или по-осведомено дете или възрастен (непознат, брат или сестра, или длъжностно лице, както родител или попечител). Сексуална злоупотреба е и ранният брак или годеж на деца, свързани със сексуален контакт (особено в ромските общности) и сексуалния тормоз в случаите на деца, работещи съгласно разпоредбите на трудовия/гражданския кодекс.

Тези контакти или взаимодействия се извършват срещу детето, използвайки сила, трикове, подкупи, заплахи или натиск. Сексуалното насилие може да бъде физическо, устно или емоционално.

„Пренебрегване“ (неглижиране) се дефинира като постоянно неспазване на основните физически и/или психически нужди на детето, което може да доведе до сериозно увреждане на физическото или когнитивното развитие на детето. Пренебрегването може да се осъществи в няколко форми:

- пренебрегване на храненето – лишаване от храна, липса на повече храна, която е от съществено значение за растежа, нередовно хранене, неподходяща храна или неподходящо използване на храна според възрастта на детето;
- пренебрегване на облеклото – неадекватни дрехи за сезона, твърде малки дрехи, мръсни дрехи, липса на дрехи;
- пренебрегване на хигиената – липса на хигиена на тялото, отблъскваща миризма, паразити;
- медицинско пренебрежение – липса на необходимата грижа, пропускане на ваксинации и контролни посещения, неприлагане на лечебни процедури, предписани от лекар, липса на участие в програми за възстановяване;

- пренебрегване на образованието – потискане, нестабилност на системата на наказание и възнаграждение, липса на последващи действия в училищния прогрес;
- емоционално пренебрегване – липса на внимание, физически контакти, признаци на чувства, думи на одобрение.

Оставянето/изоставянето на детето е най-сериозната форма на пренебрегване⁶.

„Тормозът”⁷ е използването на сила, заплаха или принуда за злоупотреба, сплашване или агресивно доминиране над други, обикновено повтаряни за определен период от време. Една съществена предпоставка е възприемането от страна на насилника или от други хора на дисбаланс на социална или физическа сила. Тормозът е разделен на четири основни вида злоупотреби: емоционален (изолиране на индивида от дейностите и социалното приемане в неговата група от връстници), словесен (расистки или хомофобски забележки, заплахи, имена), физически и кибер. Ако тормозът се извършва от група, това се нарича нападение.

„Кибер-малтретиране”⁸ или кибер-тормозът е форма на малтретиране или тормоз с помощта на електронни форми на контакт. Вредното поведение на тормоз може да включва публикуване на слухове за дадено лице, заплахи, сексуални забележки, разкриване на лична информация на жертвите или подигравателни етикети (т.е. реч на омразата). Жертвите могат да получат по-ниско самочувствие, по-големи идеи за самоубийство и разнообразни емоционални реакции, склонност към отмъщение, страх, разочарование, гняв и депресия.

„Електронно насилие”⁹ е, когато някой използва данни или информационни и комуникационни технологии (ИКТ), за да предизвика умствено, емоционално или психологическо безпокойство на някого. Това включва записване или разпространение на частни видеоклипове на жертвата и качване или споделяне на медии на жертвата с вулгарно, неприлично, нецензурно или сексуално съдържание. Също така, включва онлайн тормоз, кибер-преследване, проникване в чужди онлайн профили, или проследяване на електронните устройства на някого, както и измамно представяне на себе си, за да бъде накаран някой друг да изглежда зле, или да се навреди на репутацията си.

„Икономическа експлоатация на дете”¹⁰ е използването на детето за работа или други дейности в полза на другите. Това включва, но не се ограничава до детския труд. Икономическата експлоатация предполага идеята за определени приходи или печалба чрез производството, разпространението и потреблението на стоки и услуги. Този материален интерес има въздействие върху икономиката на определена единица, било то държавата, обществото или семейството. Примери: детска надомна работа, деца-войници и набирането и участието на деца във въоръжени конфликти, детско робство, използването на деца за престъпни дейности, включително продажбата и разпространението на наркотични вещества, участието на деца във всякаква вредна или опасна работа.

„Търговска сексуална експлоатация на деца”⁹ включва сексуално насилие от страна на пълнолетно лице и възнаграждение в брой или в натура на дете или трето лице или лица. Детето се третира като сексуален обект и като търговски обект. Търговската сексуална експлоатация на деца представлява форма на принуда и насилие срещу деца, а също и на принудителен труд и съвременна форма на робство.

„Детска порнография”¹⁰ означава всяко представяне по какъвто и да е начин на дете, което се занимава с реални или симулирани изрични сексуални действия, или с представяне на половите части на дете за главно сексуални цели. Това може да включва снимки, негативи, слайдове, списания, книги, рисунки, филми, видеозаписи и компютърни дискове или файлове. Общо казано, има две категории порнография: с меко съдържание, която не е изрично сексуална, но включва голи и съблазнителни образи на деца, и вулгарна,

⁶ „Child abuse and neglect” /Насилие и Пренебрегване на деца/ – Социологическо проучване на национално ниво; „Спасете децата” [Save the Children] – Румъния и Министерството на Труда, семейството, социалната защита и възрастните на Румъния, 2013 г.

⁷ Wikipedia

⁸ Wikipedia

⁹ „Въпроси и отговори относно Търговската Сексуална Експлоатация на Деца”, ЕСПАТ International, 2001 г.

¹⁰ „Факултативен протокол към Конвенцията за правата на детето относно продажбата на деца, детската проституция и детската порнография”, Обединените Нации, 2000 г.

отнасяща се до образи на деца, занимаващи се със сексуална активност, и използване на деца в производството на порнография.

„Отвлечане на деца“¹¹ е неразрешеното отстраняване на дете от родителските грижи за детето или от законно назначените настойници. Терминът „отвлечане на деца“ съчетава две правни и социални категории, които се различават в зависимост от контекста на тяхното извършване: отвлечане от членове на семейството на детето (т.е. отстраняване на детето от родителя в случай на развод), или отвлечане от чужди хора (т.е. насилствено отнемане; незаконно осиновяване на детето, след като е било откраднато; трафик на хора – когато чужд човек открадне дете с намерение сам да експлоатира детето, или чрез търговия за ред възможни злоупотреби, включително робство, принудителен труд, сексуално насилие или дори незаконна търговия с органи; убийство).

„Рискова миграция“ - За децата, които мигрират, за да избегнат трудни жизнени ситуации, насилие или конфликти, миграцията може да представлява възможност за намаляване на рисковете. Други срещат по-сериозни рискове по време на миграцията или в крайната дестинация. Някои групи деца са уязвими към експлоатацията и злоупотреба, включително трафик, поради слаби мрежи за социална сигурност. Рисковете, на които е изложено детето, често са тясно преплетени и се смятат за кумулативни. Дете, което вече живее в уязвимо положение като бедност, злоупотреба или отпадане от училище, се счита за още по-уязвимо, когато възникнат допълнителни рискове, като експлоатационни връзки или рискова миграция¹². Много деца-мигранти са изложени на вреди по време на пътуването и в крайната дестинация. Децата се сблъскват с насилие, експлоатацията и злоупотреба в ръцете на хора, с които се сблъскват по време на прехода и в крайната дестинация, включително работодатели, превозвачи, контрабандисти и трафиканти. Те могат да изпитат значителни нива на безразличие или злоупотреба от страна на държавни служители, включително полицаи, гранични служители, служители в миграционните служби, персонала в приемните или местата за пребиваване. Някои мигранти умират по време на пътуването от обезводняване, недохранване, задушаване или транспортни злополуки или удавяне в морето. Несигурните условия на миграция по своя характер създават рискове за децата. Освен, че преживяват актове на насилие, децата рискуват да навлязат в конфликт със закона, ако пътуват без необходимите документи, ако участват в незаконни или престъпни дейности, за да си изкарват прехраната, или ако са убедени или принудени от други да правят това. В ситуации на обичайна мобилност или кръгова миграция такива условия могат да повлияят съществено върху благополучието, безопасността и развитието на детето.

Следващите **признаци** могат или не могат да бъдат показатели за злоупотреба, но възможността трябва да се обмисли и оцени внимателно.

Признаци за евентуално физическо насилие

- Всякакви наранявания, които не съответстват на даденото за тях обяснение
- Наранявания, които настъпват по тялото на места, които обикновено не са изложени на падане или груби игри
- Наранявания, които не са получили медицинска помощ
- Липса на желание за промяна и участие в дейности
- Ожулвания, ухапвания, изгаряния и фрактури, разместване, изкривявания, нямащи обяснение при злополука
- Притъпена бдителност
- Страх от връщане у дома или от контакт с родителите
- Склонност към самоунищожение
- Агресия към другите

Признаци за евентуално сексуално насилие

- Детето има прекомерно сексуално поведение или език, или редовно се занимава със сексуална игра, неподходяща за възрастта си

¹¹ Според Националния Център за Изчезнали и Експлоатирани деца

¹² Върховенкомисарна ООН за бежанците, заключенията относно децата в риск, заключения на Изпълнителния комитет, № 107 (LVIII), 2007

- Сексуална активност чрез думи, игра или рисуване
- Повтарящи се инфекции на пикочните пътища или необясними коремни болки
- Детето е сексуално провокативно, или съблазнително с възрастните
- Неподходяща споделена подредба на леглата в дома
- Тежки нарушения на съня със страхове, фобии, ярки сънища или кошмари, които понякога имат явни или забулени сексуални конотации
- Хранителни разстройства като анорексия или булимия.
- Страх да бъде с възрастни

Признаци за възможно емоционално насилие

- Депресия, агресия, крайна тревожност, промени или регресия в настроението или поведението
- Мании или фобии
- Внезапна недостатъчност или липса на концентрация
- Търсене вниманието на възрастни и недобро общуване с други деца
- Разстройства на съня или речта
- Отрицателни твърдения за себе си
- Силна агресивност или жестокост към другите
- Крайна срамежливост или пасивност
- Злоупотреба с наркотици или алкохол
- Хронично бягане от дома
- Бягане, кражба и лъжа

Признаци за възможно пренебрегване

- Мръсна кожа, телесни миризми, немита и несресана коса и нетретирани въшки
- Облекло, което е мръсно, твърде голямо или малко, или неподходящо за метеорологичните условия
- Често оставяно без наблюдение или само
- Честа диария
- Честа умора
- Нелекувани заболявания, инфектирани рани или физически оплаквания, на които полагащият грижа не откликва
- Често гладно
- Кражби на храна
- Често закъснение или непосещаване на училище
- Ниско самочувствие
- Лоши социални взаимоотношения

ПРИЛОЖЕНИЕ 2: Кодекс за поведение

КАКВО ДА ПРАВИМ:

- Бъдете информирани за това какво представлява насилието над децата и за разпоредбите по Закрилата на детето и прилагайте тези разпоредби в работата или взаимодействието си с децата;
- Незабавно съобщавайте на националния отговорник по защита правата на децата / NFPCP/ за всеки подозрителен случай на злоупотреба;
- Отнасяйте се с всички деца еднакво, без дискриминация;
- Поддържайте високи стандарти на лично и професионално поведение, както лично, така и при другите.
- Бъдете наясно с високия риск от злоупотреба в някои ситуации (т.е. безконтролно смесване на по-възрастни и по-малки деца) и правете всичко възможно за премахване на такива ситуации;
- Като човек, полагащ грижи за деца, наблюдавайте и слушайте детето, за да му помогнете; най-добрият интерес и благополучие на децата винаги трябва да преобладават в работата ви;
- Като сътрудник, давайте възможности на децата, обсъдете с тях правата им, какво е приемливо и неприемливо, какво трябва да направят, за да избегнат рискови ситуации и какво могат да направят, ако има проблем.
- Спазвайте поверителността на личната информация на децата и на техния личен образ и достойнство;
- Бъдете информирани за всички медийни и комуникационни насоки и за използването на информационните технологии, за да се защитят децата;
- Бъдете добър пример за децата, партньорите и колегите.

КАКВО ДА НЕ ПРАВИМ:

- Злоупотреба с деца от какъвто и да е вид;
- Никога не оставяйте дете, с което работите да пренощува в стаята на възрастни, или да спи в едно легло с възрастен;
- Не дискриминирайте, не засрамвайте, не унижавайте децата, включително използвайки език, който умствено или емоционално наранява детето;
- Не оставяйте сами с дете в различни дейности, които могат да бъдат съмнителни за другите
- Не целувайте, не прегръщайте, не се натрапвайте, не се галете или не докосвайте дете по неподходящ и нежелан начин;
- Не прикривайте неподходящо поведение спрямо дете, което забележите у колега, доброволец или друг сътрудник на организацията;
- Не правете снимки или записи на видеоклипове с дете, без да се изисква от организацията;
- Не правете неща за децата, с които те могат да се справят сами, като обличане или къпане;
- Не се ангажирайте с приятелство на лични социални медийни канали (напр. Facebook); ако връзката се счита за необходима и профилите на служителите в социалните медии се превръщат в професионални, не трябва да се публикуват лични данни и снимки.
- Не се ангажирайте с индивидуална комуникация с деца или чрез текстови съобщения, моментни съобщения или чат, освен ако това не е свързано конкретно със служебните ви отговорности.